

EXPUNERE DE MOTIVE

Cercetarea-dezvoltarea este o activitate creativă care reprezintă cel mai înalt mod de dezvoltare a resurselor umane și este hotărâtoare pentru progresul economic și social, asigurând continuarea într-o etapă superioară a procesului de educație.

Între prioritățile sale, România și-a fixat și pe aceea de a-și menține și dezvolta capitalul intelectual, resursele umane cu grad ridicat de calificare, având în vedere că informația și cunoașterea împreună cu oamenii care le dețin constituie noile forțe pe care se bazează economiile țărilor dezvoltate.

Resursele tehnologice au un ciclu de viață din ce în ce mai scăzut, oferă un avantaj competitiv numai pentru o perioadă scurtă de timp iar utilizarea lor necesită ajutorul gândirii umane. Noua resursă competitivă este cunoașterea. Oamenii bine instruiți sunt independenți, ei dețin cunoștințele și dispun de ele. Capitalul intelectual va merge încotro este nevoie de el și va rămâne unde este bine tratat. Nu poate fi stăpânit, poate fi doar atras. Din considerentele anterioare rezultă necesitatea acordării unei atenții deosebite resurselor umane implicate în activitatea de cercetare în care acestea dobândesc cel mai înalt mod de calificare, atât prin continua pregătire/informare pe care o solicită, cât și prin rezultatele obținute.

În ultimii ani, cercetarea-dezvoltarea din România a fost puternic afectată, în sens negativ, reforma în domeniu constând, de cele mai multe ori, într-o reducere dramatică de personal sau în desființarea unor unități de cercetare ca urmare, îndeosebi, a micșorării reale, an de an, a fondurilor alocate de la buget.

O consecință nefastă a fost migrarea în alte sectoare de activitate sau în străinătate, ademeniți de condiții de muncă și remunerații superioare, a unui număr important de cercetători, cu pregătire deosebită, formați în sistemul național de educație și cercetare.

Pierderile semnalate au fost posibile și ca urmare a faptului că, în domeniul cercetării-dezvoltării, nu a existat un cadru legislativ de reglementare, clar, unitar și coerent.

În aplicarea Programului de guvernare pe perioada 2001-2004 care-și propune "să dezvolte și să valorifice potențialul de cercetare existent, să limiteze pericolul disipării lui în alte sectoare de activitate sau în afara țării", prezentul proiect de lege reglementează rolul, competențele, responsabilitățile, drepturile și obligațiile specifice, precum și condițiile și modalitățile de încadrare și promovare a personalului de cercetare-dezvoltare.

Prezentul proiect de lege urmărește alinierea obiectivelor interne la cele ale Uniunii Europene. În aplicarea Programului cadru 5 al Comunității Europene, tema "Confirmarea rolului internațional al Comunității de cercetare" are drept scopuri principale pe acelea de a promova cooperarea științifică și tehnologică internațională, de

a întări capacitățile Comunității în domeniile științei și tehnologiei, de a asigura sprijin general pentru realizarea excelenței științifice în cadru larg, internațional și de a contribui la aplicarea politicii externe a Comunității, ținând seama și de accesul de noi state membre.

Prioritatea Comunității în acest domeniu este calitatea cercetărilor, având ca scop de a păstra și de a ajuta la dezvoltarea acestui potențial printr-un sprijin important în sensul instruirii și mobilității cercetărilor și prin îmbunătățirea accesului la infrastructurile de cercetare.

Prezentul proiect de lege statuează misiunea de interes național a specialiștilor din sistemul național de cercetare și principiile care stau la baza activității lor. Sunt reglementate categoriile de personal implicat în activitatea de cercetare-dezvoltare, funcțiile și gradele științifice, unele dintre acestea regăsindu-se și în alte sectoare de activitate sau în diferite prevederi ale unor acte normative existente care vizează activitatea de cercetare-dezvoltare. În scopul asigurării obiectivității și tratării unitare a personalului din cercetare-dezvoltare, au fost incluse un număr minim de reguli care se vor respecta în procesul de acordare a gradelor profesionale științifice și de încadrare pe funcții.

Ca element de noutate față de situația actuală, acordarea gradelor profesionale științifice II și I se certifică de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor și Diplomelor, care este un organism consultativ al autorității de stat pentru cercetare, cu rolul de a asigura evaluarea unitară a personalului, în acord cu normele internaționale.

Pentru asigurarea continuității și recunoașterea activității anterioare, legea prevede echivalarea gradelor științifice dobândite cu cele stabilite în prevederile sale. De asemenea, pentru asigurarea mobilității specialiștilor în mediul universitar și în cel științific, precum și între activitățile de cercetare fundamentală și aplicativă se prevede echivalarea funcțiilor din cercetare cu cele din învățământ cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Drepturile și obligațiile personalului de cercetare-dezvoltare stipulate în capitolul V al prezentei legi urmăresc să asigure motivarea salariaților, îmbunătățirea accesului la informații, intensificarea relațiilor între unitățile de cercetare, la mobilitatea specialiștilor din cercetare, protecția patrimoniului științific național, la eliminarea constrângerilor în activitatea acestora simultan cu respectarea eticii și deontologiei profesionale.

Prezentul proiect de lege stabilește măsuri pentru asigurarea stabilității, formarea profesională și pregătirea personalului de cercetare-dezvoltare pentru a dezvolta potențialul uman existent în țară, concomitent cu măsuri pentru mobilitatea specialiștilor în interiorul țării și în spațiul european.

Creșterea eficienței activității de cercetare-dezvoltare este indisolubil legată de asigurarea resurselor umane de înaltă calificare și probitate profesională. În acest sens, sunt prevăzute elemente stimulative precum :

- recunoașterea poziției în societate;
- un nivel al salarizării, în concordanță cu specificul, complexitatea și importanța activității;

- perspective de dezvoltare și stabilitate pentru lucrătorii din domeniu.

Aceste elemente stimulative vor asigura dezvoltarea resurselor umane calificate și diminuarea migrării acestora spre alte sectoare de activitate sau în străinătate.

La capitolul «Dispoziții finale și tranzitorii» se stipulează, printre altele, posibilitatea personalului atestat științific de a exercita cumulativ activități în cercetare-dezvoltare, învățământ și/sau producție, de a beneficia de rezervarea postului la gradul științific dobândit, în cazurile prevăzute și pentru sistemul de învățământ.

Prevederile prezentului proiect de lege constituie baza legală prin care Guvernul susține elitele, stimulează formarea, dezvoltarea și motivarea resurselor umane pentru asigurarea competenței naționale în cercetare-dezvoltare și pentru întărirea autonomiei în domeniul științei și tehnologiei în cadrul Comunității Europene.

Statutul personalului de cercetare-dezvoltare asigură baza de recunoaștere și racordare a sistemului național de cercetare la sistemele științei și tehnicii europene și internaționale.

La elaborarea proiectului prezentei legi, au participat reprezentanți ai organelor de specialitate ale administrației publice centrale implicate în activitatea de cercetare-dezvoltare, Uniunea Patronală a Unităților de Cercetare-Dezvoltare-Proiectare din România, Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Cercetare-Dezvoltare-Proiectare din România, cât și specialiști din instituțiile de învățământ superior și unități de cercetare-dezvoltare.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU
Adrian Năstase